

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การจัดการมรดกวัฒนธรรมเมืองลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ให้เป็น
แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเยาวชนใน
ท้องถิ่น

ผู้เขียน

นางสาวเมธพร พมขาว

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการศิลปะและวัฒนธรรม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.สืบศักดิ์ แสนยาเกียรติคุณ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การจัดการมรดกวัฒนธรรมเมืองลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเยาวชนในท้องถิ่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ กายภาพของเมืองโบราณเวียงลี้ และมรดกวัฒนธรรม ตลอดจนสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอำเภอ จังหวัดลำพูน เพื่อเสนอรูปแบบและวิธีการของการจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรมเมืองลี้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเยาวชนในท้องถิ่น ทำการศึกษาด้วยวิธีการเก็บข้อมูลทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม ด้วยการสำรวจสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน และผู้บริหารส่วนราชการในท้องถิ่น นำมาจัดระเบียบ จำแนก วิเคราะห์ และเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการมรดกวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเยาวชนในท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่าเมืองลี้ เป็นเมืองโบราณที่มีลักษณะทางกายภาพของคูน้ำคันดิน ซึ่งมีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับพระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ของแคว้นหริภุญไชย และในสมัยล้านนา และมีความสำคัญในฐานะเมืองสำคัญทางยุทธศาสตร์ เพราะอยู่ในเส้นทางเดินทัพแทบทุกยุคสมัย ดังปรากฏเรื่องราวอยู่ในเอกสารทางประวัติศาสตร์หลายฉบับ รวมทั้งมรดกวัฒนธรรมที่ปรากฏร่องรอยหลักฐานในเขตอำเภอลี้ทุกวันนี้หลายแห่ง อาทิ คูน้ำคันดินเมืองโบราณ เสาหลักเมือง วัดลี้หลวง วัดพระธาตุดวงเดิยว วัดพระธาตุห้าดวง วัดแท่นคำ รวมถึงประเพณีสำคัญที่เกี่ยวข้องเป็นอัตลักษณ์ของเมืองลี้ เช่น พิธีบวงสรวงเสาหลักเมือง งานฟ้อนผีมด การแห่ช้างเผือกขอฝน เป็นต้น ซึ่งมรดกวัฒนธรรมต่างๆ ของเมืองลี้ดังกล่าวนี้มีคุณค่าทั้งทางหลาย

ด้านประวัติศาสตร์ สังคม และเศรษฐศาสตร์ แต่ปัจจุบันมีสภาพปัญหาถูกปล่อยปละละเลย ถูกบุกรุกทำลาย และวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมบางอย่างเริ่มเลือนหายไป จึงสมควรได้รับการจัดการเพื่อรักษาคุณค่าและพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งผู้ศึกษาเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการมรดกวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเริ่มที่เยาวชนเพื่อส่งเสริมเกิดการเรียนรู้เข้าใจในคุณค่าและสำนักหักหวงแหนมรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยการการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจัดเป็นเส้นทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเมืองดี การจัดกิจกรรมกันดารักษ์น้อยและมัลลเทศก์อาสา และการจัดค่ายประวัติศาสตร์เมืองดี เพื่อการจัดการและถ่ายทอดความรู้ร่วมกับชุมชน รวมถึงการบริหารจัดการด้วยการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่าจะสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ความแข็งแกร่งทางภูมิปัญญา และกระจายความรู้สู่สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

Thesis Title	Cultural Heritage Management to Mueang Li, Li District, Lamphun Province to a Historical and Cultural Learning Source for a Youth of Local Community
Author	Miss Methaporn Phomkhao
Degree	Master of Arts (Art and Culture Management)
Thesis Advisor	Dr. Suebsak Sanyakiatikun

Abstract

A study of “Cultural Heritage Management of Mueang Li, Li District, Lamphun Province to a Historical and Cultural Learning Source for a Youth of Local Community” has an objective to study a physical historic context of Li ancient town, their cultural heritages including a community’s social and cultural study in Li District, Lamphun Province to present a model and methodologies to manage Li’s cultural heritages to be a historical and cultural learning source for a youth of local community. A documental and field study used a survey, an observation, and an interview of academic expertise, knowledgeable people, local leader and local governmental administrator through an organize, classify, analyze and present a model and methodologies to manage Li’s cultural heritages to be a historical and cultural learning source for a youth of local community.

The study result showed that Muang Li is an ancient town which has a physical of moats and earthen dyke with a relationship with Queen Chammadhevi, the first ruler of Hariphunchai Dynasty. During Lanna Dynasty, this town has an importance as strategic town because there are traces of troops processions in every eras and also mentioned in many historical documents as well as a cultural heritages which have a traces in many places of Li district. For example; ancient moats and earthen dyke, city pillar, Li Luang Temple, Wat Pharathat Duang Deaw, Wat Phrathat Ha Duang, Tankham Temple including important cultural venues which are an identity of Muang Li such as city pillar worship ceremony, Pi mod spirit dancing ceremony, white elephant

procession ceremony for asking rains. Muang Li's cultural heritages have historical, social and economic values but nowadays, everything are abandoned and destroyed. Some custom was disappeared, therefore, we have to have a management tools to maintain and develop them to get a social benefits. The researcher gave the model and methodologies to manage Li's cultural heritages to be a historical and cultural learning source by starting from a local youth. To give them to learn and understand the values and conservative awareness of local cultural heritages as well as an organizing of Muang Li historical and cultural route including the development of learning materials, the learning process manually by the historical and cultural learning route, little curator and volunteer docent and Muang Li historical camp to management and knowledge with the community. Including management by networking with local academic institutions which hope that it will strengthen a community empowerment, wisdom empowerment and effectively distributing knowledge to public in the future.